

Nodarbība " Mana digitālā pēda"

Nodarbība piemērota:	1. - 4. klašu skolēniem
Nodarbības mērķis:	Izprast kas ir un kā veidojas digitālā pēda.
Nodarbības ilgums:	80 minūtes (varat pielāgot izvēloties atsevišķus uzdevumus)
Nodarbībai nepieciešamais:	<ul style="list-style-type: none">• Norādes• Darba lapa "Detektīvu piezīmes"• Lielformāta puzzle "Digitālā pēda" (šeit>> pieejams arī izdrukājams pēdas puzzles fails)• Līmlapiņas• Datori ar interneta pieslēgumu (var tikt aizstāts ar iepriekš sagatavotu informāciju)

Sagatavošanās nodarbībai:

Pirms nodarbības ir jāsaprot un klasē jāizliek **12 norādes** par **zilonīti Lielisko** un **pelīti Pelēko**. Ja klasē ir daudz skolēnu, var izvietot divus vai trīs norāžu komplektus. Tas informācijas meklēšanu padarīs vēl aizraujošāku.

Nodarbības gaita:

1. Mudiniet skolēnus vērīgi apskatīt jūsu klases telpu - sienas, plauktus, palodzes.

- Kādu informāciju par jūsu klasi redzamais sniedz?
- Vai skolēniem nebūtu iebildumi, ja šī informācija tiktu izlikta vietējā veikalā?
- Pārrunājiet, kuru informāciju un kāpēc varētu izlikt publiski, kurai jāpaliek tikai klases telpā, jo tā ir privāta.

2. Skolēni sadalās pāros. Skolotājs informē, ka katrs pāris ir detektīvu aģentūra, kas meklē nozīmīgu informāciju par **zilonīti Lielisko** un **pelīti Pelēko**. Katrs skolēnu pāris saņem **Darba lapu "Detektīvu piezīmes"**. Skolēni meklē klasē izvietoto informāciju un aizpilda Darba lapu.

3. Pārrunājiet:

- par kuru dzīvnieku detektīvi atrada nozīmīgāku informāciju;
- kuram dzīvniekam ir lielāka digitālā pēda;
- kuru informāciju un kāpēc detektīvi vērtē kā riskantu, kuru nē.

4. Kopā izveidojiet sarakstu "Ar kādu informāciju ir droši dalīties tīmeklī?" un "Ar kādu informāciju **nav** droši dalīties tīmeklī?".

Atgādiniet skolēniem:

- ka vienmēr ir jāpadomā, vai publicētā informācija nesāpina citus,
- vai tā nerada riskus (krāpnieki u.c.),
- kā arī - informācija tīmeklī nav izdzēšama, jo kāds vienmēr var to saglabāt un vajadzīgā brīdī izmantot pret jums.

Ja skolēni vēl neprot izvērtēt informāciju, mudiniet lūgt padomu pieaugušajiem, kuriem skolēni uzticas. Svarīgi redzamā vietā izvietot arī **Uzticības tālruna numuru - 116111**.

5. Nākamais uzdevums - **klases digitālās pēdas veidošana**.

Šajā uzdevumā ir nepieciešama **puzle "Digitālā pēda"**.

5.1. Skolēni strādā pāros.

Skolotājs iepazīstina ar uzdevuma pirmo soli: meklētājā ierakstīt savu vārdu, uzvārdu un apskatīt, kāda informācija ir pieejama. Ja skolotājs šo informāciju par klases skolēniem un klasi ir sagatavojis iepriekš, to izdala skolēniem vai dažus piemērus nolasa. Tāpat šo uzdevumu var veikt visi kopā, skatoties ekrānā meklēšanas rezultātus. Svarīgi pieminēt, ka informāciju par ikvienu no mums var izvietot arī citi cilvēki, piemēram, vecāki, kuri publicē mūsu fotogrāfijas.

- Pārrunājiet, vai skolēni ir saskārušies ar šādām situācijām, kā tajās reaģējuši.

5.2. Pārrunājiet uzzināto!

- Kāda informācija par klases skolēniem un klasi ir publiski pieejama, kādu tēlu tā veido, vai tā ir/nav pārāk privāta u.c.?

5.3. Pastāstiet, ka digitālo pēdu veido ikviena mūsu darbība internetā.

- Skolēni pāros apkopo piecas (vai vairāk) darbības, ko visbiežāk dara internetā, minot konkrētas spēles, lietotnes, tīmekļvietnes, animācijas filmas u.c.
- Katru darbību skolēni raksta uz līmlapiņas (piemēram, Skatos video Youtube).

5.4. Klasē tiek apkopotas skolēnu atbildes, grupējot un pārrunājot tās.

5.5. Puzlē ir 26 lauznīši. Katra skolēnu darbība tiek ierakstīta vienā no lauznīšiem. Darbības, kas atkārtojas visvairāk - lielākajos puzles lauznīšos.

5.6. Aplūkojiet izveidoto klases puzli.

- Ko tā stāsta par jums?

Skolēni iejūtas detektīvu aģentūras darbinieku lomā un vērīgi prognozē iespējamus riskus.

6. Nodarbības noslēgumā skolēni salīdzina klases telpā redzamo informāciju ar informāciju, ko sniedz kopīgi izveidotā klases Digitālā pēda.

- Vai, kā un kāpēc šīs "pēdas" atšķiras?

7. Skolotājs uz tāfeles uzzīmē galvu.

- Jautājums skolēniem "Kāda saistība ir starp galvu un pēdu?".

Noslēdzošā saruna par zināšanu, kritiskās domāšanas un piesardzības nozīmi interneta vidē.

8. Skolēni pieceļas kājās un paceļ vienu kāju. Klausoties skolotāja sauktās darbības, izlemj - likt kāju pie zemes vai ne (veidot ar šo informāciju digitālo pēdu vai nē).

Darbības:

- publicēt savu dzimšanas datumu
- reģistrēties spēlei, melojot par vecumu
- meklēt internetā informāciju par vilku
- īsziņā apsveikt draugu ar uzvaru sacensībās
- publicēt mazās mēroga foto no pludmales
- publicēt jūsu ģimenes fotogrāfiju no ceļojuma
- publicēt visu klasesbiedru adreses internetā
- rakstīt klasesbiedriem ko aizvainojošu
- publicēt durvju kodu
- ierakstīt, ka tev patīk dziedāt

Izmanto tēmturi #DID2025 un dalies ar foto!

Kopā par labāku internetu!

Izziņas informācija pedagogam

Digitālā pēda veidojas no dažādām darbībām - spēļu spēlēšana, mūzikas klausīšanās, filmu skatīšanās, lietotņu izmantošana, aktivitātes sociālajos tīklos (patīk, dalies u.c.), iepirkšanās tiešsaistē, e-pasti, foto un video (arī tie, kuri tiek dzēsti), meklēšanas vēsture, īzziņas (arī dzēstās) u.c.

Informāciju par sevi tiešsaistē mēs atstājam gan aktīvi (paši publiskojam informāciju par sevi), gan pasīvi (lietotnes, viedierīces uzkrāj informāciju par mums - apmeklētās mājaslapas, ierīču IP adreses, atrašanās vieta, iegādātās preces u.c.).

Par mums pieejamo informācijas tīmeklī izmanto:

- krāpnieki;
- reklāmdevēji (algoritmi analizē un piedāvā mūsu interesēm atbilstošu saturu);
- ikviens informācijas ieguvējs - mūsu reputācijas un tēla veidošanai vai graušanai.

Trīs svarīgi padomi, lai savu digitālo pēdu kontrolētu:

- 1.** uzzini, kāda informācija par tevi ir atrodama tiešsaistē, kādu priekšstatu par tevi tā sniedz;
- 2.** pārskati paroles, privātuma iestatījumus, domā, ko publicē un ar ko dalies ar informāciju;
- 3.** atceries, ka digitālā pēda veidojas visu laiku, tāpēc veic pirmās divas darbības regulāri.

Izmanto savas tiesības tikt aizmirstam - pieprasi meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem no meklēšanas rezultātiem izņemt saites uz tīmekļvietnēm, kurās trešās personas publicējušas informāciju par tevi (Vispārīgās datu aizsardzības regulas 17.pants).

#DID2025 #SID2025

Kopā par labāku internetu!

